

Stanowisko Zarządu wraz z opinią Rady Nadzorczej SKOTAN S.A. odnoszące się do wyrażonej przez firmę audytorską w sprawozdaniu z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej SKOTAN za okres od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku opinii z zastrzeżeniem.

a) wskazanie wpływu, w ujęciu ilościowym i jakościowym przedmiotu zastrzeżenia na roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe, w tym na wyniki oraz inne dane finansowe, z przedstawieniem w każdym przypadku oceny istotności

W związku z zastrzeżeniem firmy audytorskiej (Grupa Audyt i Podatki Sp. z o. o.) dotyczącym istotnej niepewności co do kontynuacji działalności przez Grupę Kapitałową SKOTAN S.A. w okresie kolejnych 12 miesięcy od dnia bilansowego z uwagi na ujemne kapitały własne wykazywane przez SKOTAN S.A. (Spółka Dominująca) jak również przez jednostki zależne (skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2018r. wykazuje w pozycji kapitał własny kwotę minus 8 095 tys. zł, kwotę w pozycji zobowiązań krótkoterminowych w wysokości 14 709 tys. zł, suma aktywów trwałych oraz aktywów obrotowych wynosi 6 869 tys. zł),

Zarząd Spółki Dominującej stoi na stanowisku, iż prawdopodobieństwo materializacji wskazanego ryzyka utraty możliwości kontynuacji działalności przez Spółkę Dominującą i tym samym Grupę może znacząco zmaleć w perspektywie 2019 roku z uwagi na zdarzenia, jakich Zarząd Spółki Dominującej spodziewa się w tym okresie.

Zgodnie z informacją zamieszczoną przez Zarząd Spółki Dominującej w opisie zasad przyjętych przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2018 r. sprawozdanie to zostało sporządzone przy zachowaniu zasady kontynuacji działalności w okresie co najmniej 12 miesięcy od dnia bilansowego. Warunkiem kontynuacji działalności Spółki jest uzyskanie dodatkowego finansowania w 2019 roku. Dotyczy to kontynuacji podjętych działań w zakresie sprzedaży aktywów niepracujących w spółce zależnej Skotan-Ester sp. z o.o. (nieruchomość inwestycyjna 5,58 ha), które zasilą w środki finansowe Grupę Kapitałową SKOTAN, jak również planowanych przez Spółkę Dominującą kolejnych emisji obligacji w celu krótkoterminowego finansowania Grupy oraz planowanego ponownego przedstawienia Akcjonariuszom Spółki Dominującej koncepcji podwyższenia kapitału i emisji nowych akcji i/lub obligacji zamiennych na akcje Emitenta.

W 2018 roku i do dnia sporządzenia niniejszego stanowiska Zarząd Spółki Dominującej dokonał przydziału następujących serii obligacji zapewniających finansowanie bieżącej działalności Spółki i tym samym Grupy Kapitałowej:

- w dniu 28 lutego 2018 r. - 10 obligacji imiennych serii I o łącznej wartości nominalnej 1.000.000 PLN. Data wykupu obligacji przypadała pierwotnie na 28 lutego 2019 r., a następnie zgodnie z zawartym z obligatariuszem porozumieniem została przedłużona do dnia 31 grudnia 2019 r.;
- w dniu 24 maja 2018 r. – 10 obligacji imiennych serii J o łącznej wartości nominalnej 1.000.000 PLN. Data wykupu obligacji to 31 grudnia 2019 roku.;
- w dniu 29 sierpnia 2018 r. – 10 obligacji imiennych serii K o łącznej wartości nominalnej 1.000.000 PLN. Data wykupu obligacji to 31 grudnia 2019 roku.;
- w dniu 16 października 2018 r. - 3 obligacje imienne serii L o łącznej wartości nominalnej 300.000 PLN. Data wykupu obligacji przypadała pierwotnie na 31 marca 2019 roku, a następnie zgodnie z zawartym z obligatariuszem porozumieniem została przedłużona do dnia 31 grudnia 2019 roku.;

- w dniu 14 grudnia 2018 r. – 10 obligacji imiennych serii M o łącznej wartości nominalnej 1.000.000 PLN. Data wykupu obligacji to 31 grudnia 2019 roku.;

- w dniu 20 lutego 2019 r. – 5 obligacji imiennych serii N o łącznej wartości nominalnej 500.000 PLN. Data wykupu obligacji to dzień 29 lutego 2020 roku.;

- w dniu 26 lutego 2019 r. – 6 obligacji imiennych serii O o łącznej wartości nominalnej 600.000 PLN. Data wykupu obligacji to dzień 29 lutego 2020 roku.;

- w dniu 12 kwietnia 2019 r. 10 obligacji imiennych serii P o łącznej wartości nominalnej 1.000.000 PLN. Data wykupu obligacji to dzień 30 kwietnia 2020 roku.

Ponadto Zarząd Spółki Dominującej podejmował w tym okresie działania w celu przedłużenia terminu wykupu pozostałych serii obligacji wyemitowanych przez Spółkę:

- w dniu 28 września 2018 r. Zarząd Spółki zawarł z obligatariuszem porozumienie w sprawie przedłużenia terminu wykupu obligacji imiennych serii C z dnia 30 września 2018 roku do dnia 31 marca 2019 roku. Następnie w dniu 25 marca 2019 r. Spółka zawarła z obligatariuszem porozumienie przedłużające termin wykupu ww. obligacji do dnia 31 grudnia 2020 roku.;

- w dniu 18 grudnia 2018 roku Zarząd Spółki zawarł z obligatariuszem porozumienie w sprawie przedłużenia terminu wykupu Obligacji serii D i E z dnia 31 grudnia 2018 roku do dnia 30 czerwca 2019 roku;

- w dniu 15 stycznia 2019 roku Zarząd Spółki otrzymał obustronnie podpisane porozumienie z obligatariuszem przedłużające termin wykupu obligacji imiennych serii H z dnia 31 grudnia 2018 roku do dnia 31 grudnia 2019 roku;

- w dniu 25 marca 2019 roku Zarząd Spółki podpisał porozumienie przedłużające termin wykupu obligacji imiennych serii F z dnia 31 marca 2019 roku do dnia 31 grudnia 2019 roku.

Zaistniałe powyższe zdarzenia miały znaczący wpływ na utrzymanie płynności Grupy w 2018 roku i do dnia wydania niniejszego stanowiska i łącznie z planowanymi działaniami dotyczącymi dodatkowego finansowania w przypadku ich powodzenia pozwolą w ocenie Zarządu na kontynuację działalności Grupy w perspektywie co najmniej kolejnych 12 miesięcy.

Z uwagi na fakt że zastrzeżenia firmy audytorskiej dotyczyły przyjętego założenia kontynuacji działalności przez Grupę w okresie co najmniej najbliższych 12 miesięcy, wykazanie wpływu ilościowego zastrzeżeń na wyniki i dane finansowe Grupy wymagałoby sporządzenia przez Spółkę Dominującą skonsolidowanego sprawozdania finansowego metodą likwidacyjną, która polega na oszacowaniu możliwej do uzyskania wartości wpływów ze sprzedaży w trybie pilnym poszczególnych składników majątku Grupy i pomniejszeniu jej o wartość zobowiązań Grupy i koszty likwidacji. Z uwagi na to, że mimo dostrzeganego ryzyka utraty płynności i zagrożenia kontynuacji działalności Grupy, Zarząd Emitenta nie przewiduje na chwilę obecną likwidacji Grupy z uwagi na podejmowane cały czas działania w celu utrzymania prowadzonej przez Grupę działalności, w tym w szczególności działania, o których mowa w niniejszym stanowisku, Spółka Dominująca nie sporządzała sprawozdania finansowego metodą likwidacyjną i nie dysponuje informacjami finansowymi odpowiadającymi zastrzeżeniu firmy audytorskiej. W obecnej sytuacji finansowo-ekonomicznej Grupy sporządzenie ww. informacji, mając na uwadze stanowisko Zarządu dotyczące możliwości kontynuacji

działalności Grupy, nie jest na chwilę obecną w ocenie Zarządu Spółki Dominującej uzasadnione z uwagi na związane z tym wysokie koszty i obciążenia organizacyjne.

b) przedstawienie podjętych lub planowanych przez Emitenta działań w związku z zaistniałą sytuacją

Zarząd Spółki Dominującej wyjaśnia, iż pomimo istotnych przesłanek wskazujących na ryzyko utraty płynności finansowej i zagrożenia kontynuacji działalności Grupy, podjął szereg działań restrukturyzacyjnych, mających na celu pozyskanie środków finansowych jako następstwo transakcji gotówkowych w zamian za częściowe lub całościowe przejęcie kontroli nad możliwością wykorzystania osiągniętych wyników prac badawczo-rozwojowych Spółki oraz z tytułu zbycia nieruchomości inwestycyjnej w spółce zależnej.

Transakcja zbycia nieruchomości planowana jest w 2019 r. W dniu 2 kwietnia 2019 roku Skotan-Ester Sp. z o.o. zawarła list intencyjny ze spółką prawa handlowego, w którym strony oświadczyły, że ich intencją jest przeprowadzenie negocjacji mających na celu zawarcie umowy sprzedaży przez Skotan-Ester Sp. z o.o. na rzecz tego podmiotu prawa użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej stanowiącej własność Skarbu Państwa, położonej w Sławkowie o łącznej powierzchni 5,6 ha oraz stanowiących odrębne nieruchomości budynków, za cenę 2,15 mln zł netto, w terminie do dnia 31 maja 2019 roku. Przedmiotem prowadzonych negocjacji jest ustalenie szczegółowych warunków umowy sprzedaży, obejmujące w szczególności termin zawarcia umowy sprzedaży lub umowy przedwstępnej sprzedaży, terminy płatności i termin wydania nieruchomości. Zawarcie umowy nastąpi po ustaleniu ww. warunków umowy sprzedaży, uzyskaniu stosownych zgód korporacyjnych, a także niezbędnych do przeprowadzenia czynności dokumentów.

Na ograniczenie prawdopodobieństwa utraty płynności finansowej ma też wpływ fakt, iż Zarząd Spółki Dominującej w ciągu 2017 - 2018 r. i do dnia sporządzenia niniejszego stanowiska podejmował działania w celu przedłużenia terminów wykupu wyemitowanych obligacji (serie: C, D, E, F, G, H, I, L) oraz dokonywał emisji kolejnych serii obligacji (serie: E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P). Działania te zostały szeroko opisane w punkcie a) powyżej. Jednocześnie Zarząd Spółki Dominującej planuje kolejne emisje obligacji w celu krótkoterminowego finansowania potrzeb bieżących Spółki.

Zarząd Spółki Dominującej upatruje poprawy sytuacji w odniesieniu do płynności finansowej również w rozwoju działalności operacyjnej Grupy tj. wzroście sprzedaży produktów znajdujących się w jej ofercie. W 2018 roku przychody ze sprzedaży Grupy wzrosły o 9,8% w stosunku do ubiegłego roku. Co ważne, w 2018 oraz roku poprzednim struktura przychodów Grupy, w podziale na segmenty działalności, uległa reorientacji. W konsekwencji wprowadzenia oraz skutecznego pozycjonowania produktów linii Estrovita, suplementy diety stały się głównym determinantem przychodowości Grupy. Istotny udział w sprzedaży stanowiły także preparaty wykorzystywane w agrotechnice, w szczególności biopreparaty do stabilizacji mikroflory oraz produkowany usługowo preparat bakteryjny.

W związku z powyższym Grupa Kapitałowa Skotan koncentruje działalność na 3 obszarach funkcjonowania:

1. Kontynuacja eksploracji rynku paszowego produktami „premium”;
2. Dynamizacja wzrostu segmentu suplementów diety, opartych o estry etylowe, a w przyszłości również wzbogaconą biomasę YLs;

3. Zwiększenie potencjału preparatów stosowanych w agrotechnice.

Rozwijając działalność handlową w obszarze produktów paszowych Spółka Dominująca wciąż stara się o dotarcie do rynków wysokiej specjalizacji produktowej, głównie w Europie Zachodniej. Spółka Dominująca podjęła działania w tym zakresie na rynku Niemiec, Szwajcarii, Francji a także za pośrednictwem dystrybutorów na rynku Wielkiej Brytanii i w Krajach Nadbałtyckich. Dla osiągnięcia efektu synergii i realizacji podejścia holistycznego, w 2018 r. Spółka uzupełniła ofertę linii Yarrowia Animal, przeznaczoną dla koni oraz zwierząt hodowlanych, o markę Yarrowia Canifelox, dedykowaną zwierzętom domowym, tworząc komplementarne portfolio zbilansowanych i zoptymalizowanych produktów żywienia zwierząt. W budowaniu pozycji konkurencyjnej, oprócz w pełni kompleksowej oferty rozwiązań żywieniowych, Spółka Dominująca wykorzystuje unikatowość cech produktowych, które potwierdzono badaniami żywieniowymi, mając na celu przekonanie potencjalnych klientów o celowości stosowania preparatów drożdżowych.

W 2018 r. Spółka Dominująca przeprowadziła proces transformacji dotychczasowej marki suplementów diety kwasów Omega 3,6,9, dokonując zmiany identyfikacji wizualnej, sposobu komunikacji i pozycjonowania produktu. Poniesiono istotne dla Spółki, choć relatywnie mocno ograniczone, nakłady na marketing internetowy. Wykorzystanie mediów społecznościowych w tworzeniu interaktywnej relacji z Klientem oraz budowaniu świadomości marki, a także kreowanie wizerunku we współpracy z influencerami i blogerami, znalazło odzwierciedlenie we wzroście przychodów Grupy w IV kwartale 2018 r. Na rynku polskim Spółka Dominująca dystrybuuje produkty linii Estrovita kanałami farmaceutycznym i pozaaptecznym oraz poprzez własny e-sklep. Ponadto Spółka prowadzi również sprzedaż produktów pod marką własną dystrybutora na rynku krajowym oraz międzynarodowym. W 2018 r. dominującymi w strukturze kontrahentami marek „private label” byli krajowi odbiorcy. Spółka w 2018 roku podjęła rozmowy w sprawie dystrybucji produktów na rynki Wielkiej Brytanii i Irlandii, natomiast realizacja wstępnych zamówień nastąpiła w 2019 r., po dniu bilansowym.

Spółka Dominująca dostrzega zasadniczy potencjał handlowy w obszarze produkcji specjalistycznych preparatów dla rolnictwa, który jednocześnie pozwala wykorzystać w pełni moce produkcyjne Zakładu drożdżowego. Wprowadzono na rynek nowy produkt dla sadowników – biopreparat do stabilizacji mikroflory (również podczas przechowywania), wspomagające naturalne mechanizmy obronne roślin sadowniczych i owoców. Działaniem dodatkowym biopreparatu jest wspomaganie rozwoju owoców. Aktywne działania pozwoliły na podjęcie produkcji usługowej wspomnianego biopreparatu do stabilizacji mikroflory dla jednego z producentów innowacyjnych biologicznych nawozów. Ponadto, Spółka podjęła rozmowy w sektorze upraw rolniczych, efektem których jest podpisanie umowy na usługową produkcję bakterii z rodzaju *Bacillus* oraz *Peñibacillus* dla Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach. Dalsze prace w sektorze rolniczym doprowadziły z sukcesem do podjęcia współpracy z podmiotem aktywnie działającym na tym rynku (producent organicznych nawozów, użyźniaczy glebowych i stymulatorów wzrostu) i usługowej produkcji preparatu bakterii z rodzaju *Bacillus* stymulujących wzrost roślin i plonowanie oraz wspomagających pobieranie składników pokarmowych z gleby. Wynikiem tych działań jest znaczny udział sprzedaży tych produktów w całości sprzedaży Grupy.

Powyższe działania wiązały się ze wzrostem przychodów ze sprzedaży Grupy, ale również poniesieniem określonych kosztów i nakładów. W ocenie Zarządu Spółki Dominującej pierwsze efekty tych działań pojawiły się w IV kwartale 2018 roku i będą one bardziej widoczne dopiero w kolejnych okresach.

Odnosząc się do strony kosztowej funkcjonowania, Spółka Dominująca przywiązuje dużą wagę do udoskonalania stosowanych technologii i obniżki kosztów produkcji. Zakład produkcji drożdży *Yarrowia lipolytica* w ramach niwelowania ryzyka związanego z kosztem zakupu surowców produkcyjnych, zwłaszcza w aspekcie cen gliceryny, która podlega notowaniom giełdowym, stale optymalizuje proces produkcyjny. Zmiana sytemu produkcji drożdży pozwoliła na zmniejszenie ilości dozowanych surowców oraz rezygnację z użycia niektórych substancji, co realnie wpływa na lepsze wykorzystanie wszystkich surowców oraz energii elektrycznej, pary i sprężonego powietrza, które wykorzystywane są do funkcjonowania urządzeń i armatury. Na podstawie wykonanego w 2016 roku audytu energetycznego Spółka dokonała modernizacji instalacji drożdżowej oraz zmiany sposobu zarządzania energią cieplną przez co znacząco obniżyła zużycie pary wysokoprężnej w zakładzie. Działania zmierzające do redukcji zapotrzebowania na media i surowce są kontynuowane. Dodatkowo zakład wykorzystuje śluzę stanowiącą odpad w produkcji estrów etylowych kwasów tłuszczowych Omega-3,6,9 (czyli drugiej kluczowej instalacji Spółki Dominującej). Stale wzrastająca ilość produkowanych estrów oraz duże możliwości adaptacyjne do przetwarzania surowca na biomasę drożdżową pozwalają na zwiększenie ich udziału w produkcji drożdży, co skutkuje zmniejszeniem ilości zakupywanej gliceryny oraz łagodzi skutki wzrostu cen gliceryny na rynku.

W roku 2018 Grupa osiągnęła przychody ze sprzedaży w wys. 3 499 tys. zł. czyli wzrost o 9,8% w porównaniu do roku poprzedniego. Na wartość 3 499 tys. zł. składają się przychody ze sprzedaży produktów i usług 3 494 tys. zł. oraz przychody ze sprzedaży materiałów w wysokości 5 tys. zł.

Rok 2018 Grupa zakończyła stratą na poziomie operacyjnym w wysokości 4 070 tys. zł. łączna strata netto z działalności w roku obrotowym wyniosła 4 277 tys. zł.

Pomimo podejmowanych cały czas przez Zarząd Spółki Dominującej intensywnych działań w zakresie źródeł finansowania, polityki kosztowej i działalności handlowej Grupy mających na celu rozwój i poprawę sytuacji finansowej Grupy, Zarząd Spółki Dominującej mając na względzie interes Akcjonariuszy, stoi na stanowisku, iż w celu wyeliminowania ryzyka utraty możliwości kontynuacji działalności przez Spółkę, niezbędne jest podjęcie decyzji o dokapitalizowaniu Spółki Dominującej poprzez nową emisję akcji i/lub obligacji zamiennych na akcje. W związku z powyższym na kolejnym Walnym Zgromadzeniu Spółki Dominującej Zarząd Spółki ponownie przedstawi Akcjonariuszom projekt uchwały o podwyższeniu kapitału i emisji nowych akcji i/lub emisji obligacji zamiennych na akcje Spółki w celu pozyskania środków na kontynuację działalności i realizację fazy komercjalizacji poszczególnych projektów.

c) opinia Rady Nadzorczej

Rada Nadzorcza SKOTAN S.A. uważa, że identyfikowana przez Zarząd Emitenta konieczność dokapitalizowania Spółki poprzez nową emisję akcji i/lub obligacji zamiennych na akcje jest przedwczesna i nie podziela takiego stanowiska szczególnie wobec stanowiska Akcjonariuszy wyrażonego na ostatnim Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Emitenta. Zaleca zamiast tego zintensyfikowanie działań dotyczących sprzedaży aktywów niepracujących oraz sprzedaży wyników badań niektórych projektów Spółki na rzecz podmiotów trzecich.

Rada Nadzorcza SKOTAN S.A. akceptuje podjęte przez Zarząd działania restrukturyzacyjne i handlowe, które doprowadziły do istotnej redukcji kosztów operacyjnych Spółki oraz do zwiększenia wolumenu i wartości sprzedaży produktów i usług jak również skuteczne przedłużenie terminów spłaty obligacji, co redukuje zagrożenie utraty płynności. Zaleca jednak dalszą intensyfikację działań sprzedażowych i marketingowych w celu szybkiego uzyskania nadwyżki bieżących przychodów nad kosztami operacyjnymi.